

PRATARMĖ

Parengėme tryliktą 2004 metais pradėto leisti tęstinio mokslo darbų leidinio tomą. Jame spausdinami LMA Vrublevskių bibliotekos darbuotojų tekstai – moksliniai straipsniai, apžvalgos, kita svarbi su Bibliotekos veikla susijusi informacija.

Šiomet minime 400-ąsias Vilniaus vaivados ir LDK didžiojo etmono Mykolo Kazimiero Paco (1624–1682) gimimo ir 350-ąsias jo kartu su Jonu Sobieskiu (1629–1696) prie Chotino prieš turkus pasiektos pergalės metines. Šį 1673 m. lapkričio 11 dieną įvykusį pergalingą mūšį įamžino Vilniaus jėzuitų akademijos profesorius Andriejus Grinkevičius (1647–1707), kurio sukurta herojinė poema *Viešpaties dešinės galybė* išvydo dienos šviesą nepraėjus nė dviem mėnesiams – 1674 metų sausio 14-ąją. Šias svarbias datas paminėjo Vrublevskių biblioteka, parengdama parodą ir išleisdama poemos vertimą iš lotynų kalbos. Tad ir tryliktasis *LMA Vrublevskių bibliotekos darbų* tomas pradedamas įžanginiu vertėjo dr. Sigitu Narbuto straipsniu-pranešimu „Paco paslaptys: pirmoji“, kuriame dalijamasi įžvalgomis, siejančiomis *Viešpaties dešinės galybę* ir kai kuriuos kitus to meto meno ir architektūros paminklus. Pateikiamas ir viso teksto vertimas į anglų kalbą.

Šiame leidinyje spausdinami trys moksliniai straipsniai. Kalbos istoriko dr. Artūro Judženčio straipsnyje „Lietuviška Abraomo Kulviečio giesmė (vertimas, eilėdara, kalba)“ nagrinėjamos iškilaus XVI a. lietuvių kultūros veikėjo giesmės vertimo iš vokiečių į lietuvių kalbą ypatybės. Mokslinės informacijos skyriaus vedėja dr. Giedrė Miknienė straipsnyje apie Lietuvos disertacijas kaip reikšmingą mokslo istorijos šaltinį atskleidžia bibliografijų rengimo patirtį, tiria aktualizavimo ir sklaidos veiklos, vykdytos Lietuvos atminties bei kitų institucijų sovietmečiu ir šiais laikais, rezultatus. Fenomenologiniame tyrime „Tekstas kaip kelias nuo semantinės atminties prie dėkingumo“ Retų spaudinių skyriaus mokslo darbuotojas, filosofijos mokslų daktaras Timofejus Murašovas subtiliai nagrinėja susvetimėjimo su pasauliu problemą, atskleisdamas jos ryšį su semantinės atminties vyravimu bei su teksto kultūra.

Skelbiamos dvi Bibliotekos darbuotojų parengtos apžvalgos. Pirmoji jų skirta Mykolui Kazimierui Pacui pagerbti. Rankraščių skyriaus mokslo darbuotoja dr. Justina Sipavičiūtė išsamiai aprašo dokumentinį M. K. Paco paveldą, saugomą LMA Vrublevskių bei Vilniaus universiteto bibliotekose. Dr. Kotryna Rekašiūtė primena kitą reikšmingą, bet liūdną įvykį – prieš 170 metų Klaipėdą nusiaubusį Didįjį gaisrą. Remdamasi LMA Vrublevskių bibliotekoje saugomais dokumentais, periodine spauda ir istorikų darbais, ji pristato šios nelaimės mastą, dalijasi amžininkų prisiminimais bei liudijimais.

Skiltyje „Iš Bibliotekos rinkinių“ Rankraščių skyriaus mokslo darbuotoja Rasa Sperskienė pristato šiame skyriuje saugomą dokumentinį Vilniaus lietuvių susivienijimo „Rūta“ paveldą, atskleidžia šių unikalių dokumentų turinį ir istorinę reikšmę.

Skyriuje „Lietuvos mokslų akademijos Vrublevskių biblioteka 2023 metais“ pateikiama mokslinės sekretorės Leokadijos Kairelienės parengta Bibliotekos veiklos ataskaita. Atskirai skelbiamas Bibliotekos darbuotojų 2023 metų publikacijų sąrašas, sudarytas vyresniosios bibliografės Vaidos Juodėnienės, taip pat Loretos Glebavičiūtės parengta Bibliotekos veiklos kronika ir V. Juodėnienės surinkti bibliografijos duomenys apie Biblioteką 2023 metų žiniasklaidoje.

Skyrelyje „In memoriam“ prisimenami šviesios atminties buvęs Bibliotekos direktorius dr. Juozas Marcinkevičius (1931–2024) ir buvusi ilgametė darbuotoja – bibliografė Lina Kanopkienė (1934–2024).

„Atmenoje autoriams“ siūlomi nauji bibliografinių nuorodų aprašo reikalavimai, kurių laikysimės, rengdami kitą *Darby* tomą.

Nuoširdžiai dėkojame šio leidinio tekstų autoriams ir mokslinių straipsnių recenzentams už vertingas įžvalgas ir naudingus patarimus.

Kviečiame teikti publikacijas visus Lietuvos ir užsienio tyrėjus, nagrinėjančius dokumentinį paveldą, atminties institucijų istoriją ir šiandienos problemas.

Daiva Narbutienė
2024 m. gruodis